

Ewa Ciemnicka
Urszula Boszulak

Program nauczania języka niemieckiego

dla szkoły podstawowej (klasy IV - VI)
z kontynuacją dla gimnazjum

Zatwierdzony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej
Nr w wykazie DKW - 4014-9/00

1.	KONCEPCJA PROGRAMU	str 1
2.	OPIS PROGRAMU	str 2
2.1.	Materiały dydaktyczne	
2.2.	Użytkownicy	
1.2.1	Uczniowie	
2.2.2.	Nauczyciele	
2.3.	Wyposażenie szkoły	
2.3.1.	Pomoce dydaktyczne	
2.3.2.	Sposób ustawienia ławek	
3.	CELE NAUCZANIA	str 6
3.1.	Cele ogólne nauczania języka niemieckiego w szkole podstawowej	
3.1.1.	Cele szczegółowe nauczania języka niemieckiego w szkole podstawowej	
3.2.	Cele ogólne nauczania języka niemieckiego w gimnazjum	
3.2.1.	Cele szczegółowe nauczania języka niemieckiego w gimnazjum	
4.	MATERIAŁ NAUCZANIA	str 8
4.1.	Kręgi tematyczne	
4.2.	Gramatyka	
4.3.	Proponowany układ treści nauczania w szkole podstawowej	
4.4.	Proponowany układ treści nauczania w gimnazjum	
5.	REALIZACJA PROGRAMU	str 17
5.1.	Formy pracy na lekcji	
3.2	Typy osobowości uczniów	
3.3	Techniki rozwijania sprawności językowych	
1.3.1.	Słuchanie	
1.3.2.	Mówienie	
1.3.3.	Czytanie	
1.3.4.	Pisanie	
1.3.5.	Gramatyka	
1.3.6.	Słownictwo	
1.3.7.	Wymowa	
1.3.8.	Ortografia	
1.4.	Integracja międzyprzedmiotowa	
1.5.	Strategie uczenia się	
6.	PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW	str 27
6.1.	Osiągnięcia uczniów w zakresie sprawności językowych	
6.2.	Katalog środków językowych	
6.3.	Diagnozowanie umiejętności	
7.	OCENIANIE	str 34
7.1.	Założenia	
7.1.1.	Podejście do błędów	
7.1.2.	Funkcja diagnostyczna i wychowawcza ocen	
7.1.3.	Samoocena ucznia	
7.2.	Ocenianie bieżące	
7.2.1.	Kryteria oceniania wypowiedzi ustnych i pisemnych	
7.2.2.	Ocenianie testów	
6.3.	Ocenianie semestralne	
7.3.1.	Średnia ważona	
7.3.2.	Ocena opisowa	

**Program nauczania języka niemieckiego dla szkoły podstawowej
(klasy IV - VI) z kontynuacją dla gimnazjum autorstwa Urszuli Boszulak,
Ewy Ciemnickiej przeznaczony dla II etapu edukacyjnego
szkoły podstawowej oraz III etapu edukacyjnego gimnazjum.**

1. KONCEPCJA PROGRAMU

Procesy integracyjne w Europie i udział w nich Polski stawiają przed współczesną szkołą wyzwanie przygotowania młodych ludzi do uczestnictwa w zachodzących przemianach. Przygotowanie to powinno uwzględniać kilka aspektów m in.:

- kształtowanie poczucia własnej tożsamości
- kształtowanie postaw szacunku i tolerancji wobec innych kultur
- umiejętność komunikowania się w języku obcym

U podstaw naszego programu leży zdefiniowana przez amerykańskiego psychologa Abrahama Maslowa teoria tzw. piramidy potrzeb, charakteryzująca gatunek ludzki przez wskazanie uwarunkowań w działaniu człowieka (patrz od poziomu najniższego - 1 do poziomu najwyższego - 5):

5. Potrzeba SAMOROZWOJU

(rozwijania zdolności i zainteresowań)

4. Potrzeba POCZUCIA WŁASNEJ WARTOŚCI

(uznanie własne i innych osób, prestiż, niezależność)

3. Potrzeba BYCIA KOCHANYM I PRZYNALEŻENIA

(tożsamości, akceptacji, aprobaty, przyjaźni)

2. Potrzeba BEZPIECZEŃSTWA

(stabilizacji, stałości)

1. Potrzeby FIZJOLOGICZNE

(pożywienia, wypoczynku, powietrza, aktywności, ciszy)

Proces dydaktyczny, którego podmiotem są uczniowie, powinien więc uwzględniać i zaspokajać ich potrzeby.

1. Tematy bliskie uczniom oraz różnorodność technik i socjalnych form pracy sprzyjają aktywności, efektywnemu uczeniu się i zapobiegają znużeniu.
2. Potrzebę stabilizacji zaspokoi kompetentne podejście nauczyciela do błędów oraz wprowadzony przez niego czytelny i jawny system oceniania.
3. Uczniowie reprezentują różne typy osobowości, a więc inaczej się uczą. Należy to zaakceptować poprzez stosowanie rozmaitych form podawczych, odwołujących się do wszystkich kanałów postrzegania (zmysłu wzroku, słuchu, węchu, czucia).
4. Nagradzając nawet drobne postępy uczniów, wzmocnimy w nich poczucie własnej wartości.
5. W całym procesie dydaktycznym należy stwarzać warunki do rozwoju zdolności i zainteresowań dzieci. Sprzyjają temu wszelkie otwarte formy pracy, np. projekty, które rozwijają samodzielność i dojrzałość uczniów.

Uczniowie gimnazjum dysponują jednak większą wiedzą z zakresu gramatyki języka ojczystego, dzięki czemu możliwe jest poszukiwanie analogii i różnic w systemach obu języków.

Wiek dojrzewania

Trudno jest jednoznacznie określić granice wyznaczające wiek dojrzewania dzieci. Przyjmuje się, że jest to wiek nastoletni, od 13 do 19 lat.

Nauczyciele uczący w klasach IV - VI szkoły podstawowej i I - III gimnazjum powinni uświadomić sobie problemy wieku dojrzewania, gdyż na pewno się z nimi zetkną.

Zmiany fizyczne, jakie dokonują się w tym czasie, wpływają na stan emocjonalny i rozwój intelektualny. Zmierzając ku dorosłości dzieci weryfikują dotychczasowe autorytety, poszukują sensu podejmowanych działań, często tracą poczucie własnej wartości, są krytyczne zarówno wobec innych, jak i wobec siebie. Obserwuje się u nich postawy oburzenia i buntu. Z jednej strony manifestują swoją dorosłość, są szczególnie wyczulone na brak akceptacji, z drugiej zaś wzrasta w nich poczucie niepewności i niezadowolenia z siebie.

Przemiany emocjonalne warunkują możliwości intelektualne dzieci w tym wieku. Nauka jest dominującą formą aktywności, wzrasta umiejętność obserwowania i myślenia abstrakcyjnego, następuje wzrost zainteresowań i zdolność do samooceny. Często jednak zainteresowania te skupiają się wokół własnych przeżyć, co może znacznie utrudnić możliwość przyswajania nowych treści. Dlatego ważne jest zdobycie zaufania uczniów poprzez poważne traktowanie ich problemów, rozmowę i umożliwienie wymiany doświadczeń. Akceptacja pedagogów sprzyjać będzie samoakceptacji uczniów.

Zadaniem nauczycieli jest wykorzystanie w praktyce szkolnej atutów wieku dojrzewania poprzez:

- wprowadzenie form umożliwiających aktywną i samodzielną pracę uczniów (np. prace projektowe)
- włączenie do treści nauczania tematów związanych z przeżywaniem emocji (w naszym programie uwzględniamy takie tematy)
- mobilizowanie uczniów do samooceny (w rozdziale "Ocenianie" proponujemy formę samooceny uczniów)
- stosowanie zróżnicowanych form socjalnych ze szczególnym uwzględnieniem pracy w grupach

2.2.2. Nauczyciele

Zakładamy, że nauczyciele pracujący według tego programu dysponować będą kwalifikacjami merytorycznymi zgodnymi z wymaganiami stawianymi przez MEN.

Nauczyciele powinni umieć i chcieć wspierać uczniów o mniejszej motywacji, zauważać ich trudności, doceniać potrzebę pochwały i akceptacji drobnych sukcesów. Duże znaczenie dla rozwijania u dzieci umiejętności analizowania własnego postępowania będzie miał nauczyciel - wychowawca refleksyjny, zyczliwy i konsekwentny.

Szczególną rolę nauczyciela widzimy w formułowaniu przez niego konstruktywnych informacji zwrotnych, które dla ucznia staną się podstawą ciągłego rozwoju. Bardzo ważne wydaje nam się precyzyjne określanie przez nauczyciela wymagań programowych i kryteriów oceniania.

Zadaniem nauczycieli jest też wykorzystanie w praktyce szkolnej atutów wieku dojrzewania poprzez:

- wprowadzenie form umożliwiających aktywną i samodzielną pracę uczniów (np. prace projektowe)
- włączenie do treści nauczania tematów związanych z przeżywaniem emocji (w naszym programie uwzględniamy takie tematy)
- mobilizowanie uczniów do samooceny (w rozdziale "Ocenianie" proponujemy formę samooceny uczniów)
- stosowanie zróżnicowanych form socjalnych ze szczególnym uwzględnieniem pracy w grupach

Istotna wydaje nam się również umiejętność uczenia "jak się uczyć". Dlatego też nauczyciele powinni doceniać znaczenie różnych strategii, znać je i systematycznie przekazywać swoim uczniom. Przez "przekazywanie" rozumiemy nie tylko informowanie o możliwych sposobach uczenia się, ale również stwarzanie szansy ćwiczenia konkretnych technik na lekcjach.

2.3. Wyposażenie szkoły

2.3.1. Pomoce dydaktyczne

Wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne jest bardzo różne. Nie wszyscy nauczyciele mają możliwość korzystania z komputera, rzutnika pisma czy magnetowidu, ale tam, gdzie można stosować różnorodne pomoce dydaktyczne, praca nauczyciela i ucznia będzie efektywniejsza i przyjemniejsza, co przełoży się na zainteresowanie uczniów przedmiotem i wyższą motywacją do nauki.

Uznajemy, że w realizacji tego programu pomocne mogą być filmy video, foliogramy, przeźrocza, plakaty i wszelkie autentyczne materiały, zdjęcia, kolorowe ilustracje, reklamy, opakowania różnych artykułów, monety i banknoty, rozkłady jazdy, ogłoszenia, listy i karty pocztowe oraz materiały do kreatywnej pracy uczniów (arkusze papieru, różnokolorowe pisaki, czasopisma, klej, nożyczki).

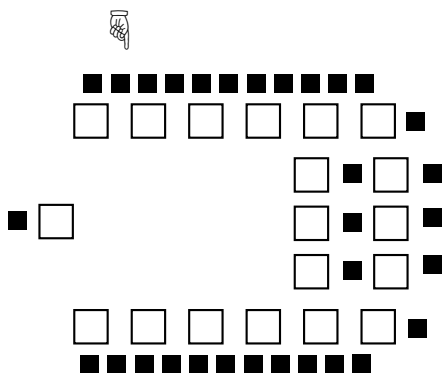
Przydatne byłyby więc następujące urządzenia: telewizor, magnetowid, odtwarzacz CD, rzutnik pisma, rzutnik do przeźroczy, kserokopiarka, komputer z drukarką i dostępem do sieci internetowej.

Konieczne natomiast jest wyposażenie pracowni językowej w:

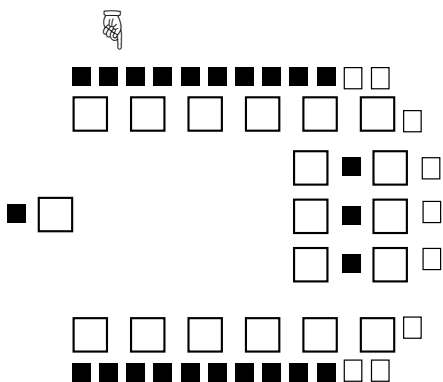
- ◆ słowniki dwujęzyczne (a w gimnazjum również jednojęzyczne) w ilości umożliwiającej naukę korzystania z nich
- ◆ mapy krajów niemieckojęzycznych
- ◆ tablice planelowe, a przynajmniej taśmy lub listwy służące prezentacji prac, wykonywanych przez uczniów w szkole lub w domu,
- ◆ dobrej jakości magnetofon, umożliwiający korzystanie w zasadzie na każdej lekcji z kaset audio.

2.3.1.Sposób ustawienia ławek

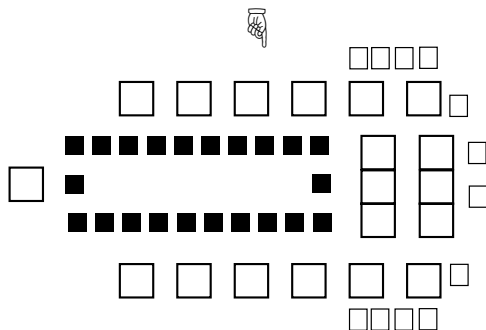
Podstawowym celem uczenia się języków obcych jest zdobycie umiejętności komunikowania się. Należy więc stworzyć w klasie sprzyjające temu warunki przestrzenne, zmieniając tradycyjne ustawienie ławek tak, aby jak najwięcej osób miało ze sobą kontakt wzrokowy. Jest to prosty i w większości pomieszczeń możliwy do wykonania zabieg.

Uczniowie zajmują miejsca w zależności od sytuacji . Taki układ jest szczególnie korzystny przy podziale klasy na grupy. Wówczas wszyscy uczestnicy zajęć mają ze sobą kontakt wzrokowy.

Ustawienie krzeseł przed stołami ułatwia organizowanie gier językowych i zapewnia uczniom jeszcze bliższy kontakt .

3. CELE NAUCZANIA

3. 1. Cele ogólne nauczania języka niemieckiego w szkole podstawowej

Kończąc szkołę podstawową uczniowie powinni:

- opanować język niemiecki w stopniu zapewniającym porozumiewanie się w prostych, adekwatnych do wieku uczniów sytuacjach (patrz cele językowe)
- umieć współpracować z innymi w celu poszukiwania rozwiązań konkretnych zadań i problemów
- znać i stosować różne techniki uczenia się
- umieć korzystać ze źródeł np. słowników dwujęzycznych, map
- dysponować podstawowymi informacjami o krajach niemieckojęzycznych
- znać niektóre panujące w tych krajach zwyczaje, zwłaszcza odnoszące się do sytuacji znanych uczniowi (np. życie w rodzinie, w szkole, sposoby spędzania wolnego czasu)

3.1.1. Cele szczegółowe nauczania języka niemieckiego w szkole podstawowej w zakresie podstawowych sprawności językowych

Słuchanie

Uczeń powinien:

- rozumieć ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych
- rozumieć polecenia nauczyciela
- rozumieć ogólny sens oraz wyszukiwać informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach i dialogach

Mówienie

Uczeń powinien:

- zadawać proste pytania i udzielać na nie odpowiedzi
- zdobywać i udzielać informacji w typowych sytuacjach dnia codziennego
- formułować krótkie wypowiedzi o sobie, rodzinie, najbliższym otoczeniu
- inicjować i podtrzymywać rozmowę dotyczącą typowych sytuacji dnia codziennego
- opanować poprawną wymowę w zakresie poznanego materiału językowego

Czytanie

Uczeń powinien:

- rozumieć powszechnie spotykane dokumenty, t. j: menu, rozkład jazdy ogłoszenia, reklamy, listy i instrukcje
- wyszukiwać konkretne informacje w prostych tekstach
- rozumieć ogólny sens prostych, adaptowanych tekstów

Pisanie

Uczeń powinien:

- dostrzegać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu
- umieć poprawnie zapisać większość słów znanych ze słuchu
- napisać krótki list o sobie i swoich zainteresowaniach, przekazać prostą informację

3. 2. Cele ogólne nauczania języka niemieckiego w gimnazjum

Po zakończeniu gimnazjum uczniowie powinni:

- komunikować się w języku niemieckim z użyciem bardziej złożonych struktur leksykalnych i gramatycznych (patrz cele językowe)
- umieć współpracować z innymi w celu poszukiwania rozwiązań konkretnych zadań i problemów oraz przygotowywania zespołowych prac projektowych
- znać i stosować różne techniki uczenia się
- umieć wyszukiwać i korzystać z różnych źródeł informacji, np. wykresów, schematów
- dysponować podstawową wiedzą o krajach niemieckojęzycznych
- znać panujące w tych krajach zwyczaje, zwłaszcza odnoszące się do sytuacji znanych uczniowi, np. życie w rodzinie, w szkole, sposoby spędzania wolnego czasu, spędzanie świąt, upodobania żywieniowe

3. 2.1. Cele szczegółowe nauczania języka niemieckiego w gimnazjum w zakresie podstawowych sprawności językowych

Słuchanie

Uczeń powinien:

- rozumieć ogólny sens oraz główne punkty dialogów i wypowiedzi rodzimych użytkowników języka
- rozumieć sens prostych wypowiedzi w różnych warunkach odbioru (np. rozmowa przez telefon, komunikat na dworcu)
- rozumieć sens wypowiedzi zawierającej niezrozumiałe elementy, których znaczenia uczeń może domyślić się z kontekstu

Mówienie

Uczeń powinien:

- formułować krótkie, płynne i spójne wypowiedzi na określone tematy z zastosowaniem form gramatycznych odpowiednich do wyrażania teraźniejszości, przeszłości i przyszłości
- wykorzystywać znajomość fonetyki w stopniu zapewniającym zrozumiałość wypowiedzi dla rodzimego użytkownika języka
- inicjować, podtrzymywać i kończyć prostą rozmowę
- wyrażać własne opinie oraz relacjonować wypowiedzi innych osób
- właściwie reagować językowo na wypowiedź rozmówcy

Czytanie

Uczeń powinien:

- rozumieć dłuższe i bardziej złożone teksty
- rozumieć prosty tekst narracyjny
- rozumieć ogólny sens tekstu, który zawiera fragmenty niezrozumiałe
- rozumieć przy pobieżnym czytaniu ogólny sens obszerniejszego tekstu
- wyszukiwać żądane informacje lub szczegóły z częściowo niezrozumiałego tekstu

Pisanie

Uczeń powinien:

- formułować w miarę zróżnicowane pod względem morfosyntaktycznym i leksykalnym wypowiedzi pisemne
- sformułować i zapisać własny oraz otrzymany komunikat
- napisać krótki list
- sporządzić prostą i spójną notatkę z czyjejs wypowiedzi
- prawidłowo stosować zasady ortografii i podstawy interpunkcji

Ponadto uczeń powinien:

- klasyfikować i selekcjonować fakty i informacje
- korzystać ze słownika jedno- i dwujęzycznego oraz innych źródeł informacji

4. MATERIAŁ NAUCZANIA

4.1. Kręgi tematyczne

Efektywność nauczania zależy między innymi od stworzenia uczniowi możliwości systematycznego powtarzania i utrwalania wiedzy w całym procesie kształcenia. Umiejętności zdobywane na niższym etapie edukacyjnym powinny stać się punktem wyjścia do przyswajania nowych treści.

Dlatego też na II i III etapie kształcenia proponujemy realizację materiału nauczania w oparciu o takie same tematy. Zdobyta przez ucznia w szkole podstawowej baza leksykalno - gramatyczna będzie rozwijana w gimnazjum, zaś poruszanie się w kręgu znanych tematów ułatwi porządkowanie wiedzy.

Temat	Zakres tematu w szkole podstawowej	Zakres tematu w gimnazjum
Ja, moja rodzina	Członkowie rodziny	Rodzina dawniej i dziś
Szkoła	Przedmioty nauczania, plan lekcji, przybory szkolne	Szkoła dawniej i dziś
Życie codzienne	Posiłki	Mieszkanie (mój pokój, sprzęty domowe)
Czas wolny, hobby	Sport, podróże (orientacja w mieście), muzyka	Podróże (schronisko młodzieżowe, na dworcu), wycieczka szkolna, książki, filmy
Zdrowie	Części ciała, wizyta u lekarza	Czynniki szkodliwe dla zdrowia, pogoda ducha
Ubranie, moda	Części garderoby	Moda, wygląd, zakupy odzieży, moda dawniej i dziś

Środowisko	Pory roku, czas	Pogoda, ochrona środowiska
Zawody	Wymarzony zawód	Praca dawniej i dziś, podejmowanie pracy przez młodzież
Święta	Urodziny, święta rodzinne, uroczystości szkolne	Tradycje świąteczne
Inne kraje	Kraje, miasta, języki, atrakcje turystyczne	Miasta, stolice krajów niemieckojęzycznych
Media	Programy telewizyjne	Telewizja, radio, prasa, reklama w mediach
Technika	Współczesne wynalazki	Wizja przyszłości Ziemi

4. 2. Zagadnienia gramatyczne

Zagadnienia gramatyczne	Zakres zagadnienia w szkole podstawowej	Zakres zagadnienia w gimnazjum
Czasownik	odmiana, czasowniki modalne, czas. rozdzielnie złożone, tryb rozkazujący, czas przeszły Perfekt, czas przeszły Präteritum - haben, sein	czas przeszły Präteritum, Plusquamperfekt, czas przyszły Futur, imiesłów bierny, strona bierna, czasowniki zwrotne, rekcja wybranych czas., tryb przypuszczający - Konjunktiv II
Rzeczownik	odmiana z rodz. określ., nieokreśl. (mian., bier., przeczenie kein)	odmiana słaba, rzeczowniki złożone
Zaimek	osobowy i dzierżawczy, zaimki es, man, welcher (mian., bier.)	osobowy biernik, zaimek względny, zaimek einander, wskaz. derselbe
Przymiotnik	w funkcji orzecznika, stopniowanie	w funkcji przydawki
Przysłówek	stopniowanie	
Liczebniki	główne, porządkowe	

Przymyki	z celownikiem (nach, zu, mit) z biernikiem (ohne) z cel. i z bier. (auf, in, unter, über, vor, hinter, neben, an, zwischen)	seit, nach, von, zu z celownikiem i z bierni- kiem, dopeln. - trotz, wegen
Składnia	zдания oznajmujące, pytające, przeczące, szyk wyrazów w zdaniu, zдания z dass, weil, zдания porównawcze - so...wie, als	pytania pośrednie, zдания ze spójnikami: und, aber, oder, denn, da, bevor, doch, konstrukcja bezokolicz. z zu, z um ... zu, zдания z als ob, damit, so ... dass, indem, obwohl, je ...desto, als, ohne dass, bis, seit(dem) deshalb, darum, trotzdem, entweder... oder, weder ... noch, zwar ... aber, sowohl ...als auch, sondern, zдания czasowe z: wenn, während, nachdem, ehe, sobald

4. 3. Proponowany układ treści nauczania w szkole podstawowej

Temat	Funkcje komunikacyjne Sprawności językowe	Gramatyka	Wiedza krajoznawcza	Uwagi*
Ja, moja rodzina, moi przy- jaciele	Zawieranie znajomości, pozdrawianie, przedstawianie siebie i innych, zadawanie pytań, udzielanie odpowiedzi (dane osobowe) wyrażanie prostych życzeń, wyrażanie upodobań, opowiadanie o innych osobach, nazywanie czynności, formułowanie tytułów do foto- grafii, formułowanie zaproszeń	odmiana czasownika l.poj., tworzenie zdań oznaj- mujących, pytań i zdań przeczących, liczebniki, zaimek dzierz. l.poj., alfabet niemiecki, ich möchte, czas. lesen, sehen	Nazwy krajów i niektórych miast niemieckiego ob- szaru językowego, charakterystyczne obiekty	Collage "Moja rodzina", album rodzinny

Szkoła	Nazywanie przedmiotów szkolnych, nazywanie dni tygodnia, plan lekcji, nazywanie przyborów szkolnych, nazywanie czynności wyrażanie prośby (kupowanie przyborów szkolnych)	zaimek os. i dzierz., rodz. określ. i nieokreśl., przeczenie kein, l.mnoga rzecz.	Szkoła w Niemczech, typy szkół, samorząd uczniowski	Projekt "Nasza szkoła"
Ludzie wokół nas	Charakteryzowanie osób, informowanie o posiadaniu lub braku czegoś, wyrażanie prośby skierowanej do rówieśników i osób doro- stych o pożyczanie, pokazanie przedmiotów, formułowanie opinii na temat własnej szkoły, kolegów, nauczycieli w formie listu	przymiotnik w funkcji orzecznika, mianownik i biernik rodz. określonego, nieokreślonego i zaimka osob., tryb rozkazujący, forma grzecznościowa		
Czas, pory roku, hobby	Nazywanie zajęć i czynności wykonywanych w ciągu doby, informowanie o zamierzeniach i obowiązkach (pisanie listu), zaproszenie do wspólnego spędzenia czasu, nazywanie pór roku, pytanie o czas, podawanie czasu wyrażanie opinii o innych oso- bach, udzielanie rad, formułowanie ogłoszeń, interpretowanie grafik statys- tycznych, rozmowa o zajęciach lubianych i nielubianych, rozmowa o sposobie spędzania wolnego czasu	czasowniki modalne (können i müssen), rozdz. złoż., ze zmianą samogłoski w temacie, gern-lieber-am liebsten, szyk w zdaniu poje- dynczym, pytania: wann? wohin? przyimki: in, an, auf, nach i zu	Hobby w Niemczech dawniej i dziś	Hobby przedsta- wione w formie scenek 2 pantomi- micznych, wywiad, projekt na temat czasu wolnego w klasie, szkole, rodzinie
Plany, marzenia	Informowanie o planach waka- cyjnych, określanie kierunków geograficznych, pytanie o powód, uzasadnianie wyboru, określanie celu podróży, przyjęcie i odmowa zaproszenia, rozmowa o zamierzeniach w szkole (np. imprezach, zaba- wach), rozmowa o planach i marzeniach, nazywanie i charakteryzowanie postaci bajkowych	zwroty: es gibt, man muss, zaimki nieokreślone es i man, czasownik mögen, pytanie wohin? przyimki in, an, auf, nach, przymiotniki i przy- słówki o znaczeniu przeciwstawnym, liczebniki porządkowe	Krajobrazy w Niemczech	Przygotowa- nie mapki krajobrazów

Sport	Nazywanie dyscyplin sportowych, porównywanie osiągnięć sportowych, wyrażanie zainteresowania lub jego braku, informowanie i pytanie o umiejętności sportowe, przeprowadzanie wywiadu, rozmowa o samopoczuciu, dolegliwościach i kontuzjach (części ciała), rozmowa o ulubionych dyscyplinach, rozmowa o reklamie w sporcie	zaimek welcher w mianowniku i bierniku, stopniowanie przyimiotnika i przystówka, so .. wie, als, czas. können, zaimek dzierz.	Formy współzawodnictwa sportowego w szkołach niemieckich	Sporządzenie zestawienia własnych osiągnięć sportowych, święto sportu, fotoreportaż
Telewizja	Informowanie o aktualnym programie telewizyjnym i ulubionych audycjach	doch		Zestawienie programów telewizyjnych godnych uwagi
Muzyka	Opowiadanie o wybranych faktach z życia znanych kompozytorów lub wykonawców, pytanie o pozwolenie, nazywanie instrumentów muzycznych, rozmowa o upodobaniach muzycznych wyrażanie prośby o pożyczenie, pytanie o przyczynę, podawanie powodu, rozmowa o zdarzeniach z przeszłości,	czas przeszły Präteritum, czas przeszły Perfekt, pytanie warum?, zdania z weil, zaimek dzierz.	Kompozytorzy niemieckiego obszaru językowego, zespoły muzyczne	Projekt "Muzyka nasza i naszych rodziców" lub wywiady na temat muzykowania
Życie codzienne	Opisywanie ludzi i wyrażanie opinii o nich, określanie przynależności, wyrażanie zamiaru, prośby i polecenia, opowiadanie o swoich upodobaniach związanych z jedzeniem, piciem, sposobem ubierania się oraz o upodobaniach innych osób, opowiadanie o swoich zainteresowaniach, mówienie o możliwościach spędzania wolnego czasu, upominanie,	przymiotnik, zaimek osob. (celownik), czasowniki sollen, wollen, rodzajnik i zaimek dzierz. (celownik), przyimki z celownikiem, szyk dopełnień w zdaniu pojedynczym	Zwyczaje żywieniowe w Niemczech	Ustalenie całodziennego menu

	<p>opisywanie własnego pokoju, nazywanie przedmiotów, mebli oraz określanie ich położenia, nazywanie pomieszczeń w domu, opowiadanie o świętach rodzinnych, udzielanie rad związanych z kupowaniem prezentu, formułowanie zaproszeń</p>			
Podróże	<p>Wyrażanie opinii, życzeń przekonywanie o potrzebie zabrania konkretnych przedmiotów, określanie ich położenia i zmiany położenia, rozumienie komunikatów i tablic informacyjnych, wypełnianie formularzy osobowych, porozumiewanie się na dworcu, w pociągu, w schronisku młodzieżowym, pytanie i określanie przynależności, określanie celu podróży, argumentowanie, pytanie o cel, zaproszenie do wspólnej podróży, nazwy krajów, narodowości, języków</p>	<p>przyimki mit, ohne przyimki in i auf z biernikiem i celownikiem, dopełniacz, zaimek osob. (celownik) zdania z dass i weil</p>	<p>Schroniska młodzieżowe w Niemczech</p>	<p>Sporządzanie listy przedmiotów niezbędnych w zależności od celu podróży</p>

* Opis form zawarty w rubryce Uwagi

1. Prace projektowe

Prace projektowe charakteryzują się:

- wykorzystaniem języka obcego
- wspólnym planowaniem przez uczniów i nauczyciela przebiegu pracy (nauczyciel przejmuje rolę koordynatora, ale nie eksperta)
- poszerzeniem przestrzeni działania uczniów poza klasę
- samodzielną pracą uczniów z zastosowaniem wszystkich dostępnych materiałów i środków technicznych, np. kamery, aparatu fotograficznego, komputera, magnetofonu
- sporządzeniem materiału do prezentacji wyników projektu (plakat, artykuł, gazetka szkolna, collage, prospekt)

Tabela "Proponowany układ materiału nauczania" zawiera kilka możliwości prac projektowych związanych z konkretnym tematem. Nauczyciel może wspólnie z uczniami dokonać wyboru spośród przedstawionych propozycji lub ustalić inny temat projektu.

2. Scenki pantomimiczne

Przedstawianie wybranych czynności (np. hobby) w formie scenek pantomimicznych.

U1 prezentuje czynność - pozostali uczniowie zgadują:

U2 Liest du ein Buch? U1 Nein.

U3 Lernst du? U1 Ja.

3. Święto sportu

Temat ten stał się okazją do zaprezentowania możliwości zabawy służącej integracji przedmiotów, w tym wypadku języka niemieckiego z wychowaniem fizycznym.

Na lekcji wf-u dzieci współzawodniczą ze sobą w trzech konkurencjach lekkoatletycznych np.: rzucie piłeczką palantową, skoku w dal i biegu na 60 m. Organizujemy trzy stanowiska oznaczone nazwami niemieckimi "Werfen", "Weitsprung", "Laufen", do których rotacyjnie podchodzą kolejne grupy. Uczniowie wpisują osiągnięte wyniki w tabelę, które będą przedmiotem analizy na lekcji języka niemieckiego. Uczniowie mogą też przeprowadzać wywiady, zadając sobie nawzajem pytania, np.:

Wie weit wirfst du? Wie weit springst du? ...

Święto sportu można też udokumentować fotoreportażem.

4. Fotoreportaż

Zdjęcia wykonywane w różnych okolicznościach (wycieczki szkolne, uroczystości itd.) można wyeksponować, uzupełniając je opisem lub chmurkami z wpisanymi wypowiedziami poszczególnych osób.

4.4. Proponowany układ materiału nauczania w gimnazjum

Temat	Funkcje komunikacyjne Sprawności językowe	Gramatyka	Wiedza o krajach niemieckojęzycznych	Uwagi
Moda	Nazywanie części garderoby, opisywanie wyglądu ludzi, wyrażanie opinii o modzie, dokonywanie zakupu odzieży, czytanie krótkiego tekstu literackiego, prośba o rady, udzielanie rad, pisanie i reagowanie na ogłoszenia, dopisywanie zwrotek do piosenki	odmiana przymiotnika z rodzajnikiem określonym i nieokreślonym (mianownik, celownik, biernik), zaimek os. w bierniku		Projekt "Moda wczoraj i dziś"
Podróże	Uzasadnianie wyboru, przekonywanie do podjęcia decyzji	przyimki: seit, in, vor, nach, zu, von,	Najważniejsze wydarzenia	Przygotowanie wycieczki

	<p>pytanie o drogę i udzielanie odpowiedzi, pytanie o układ pomieszczeń w schronisku młodzieżowym opowiadanie o atrakcjach turystycznych i kulturalnych wybranych miast, pisanie pozdrowień</p>	<p>odmiana słaba rzeczowników, czas przeszły Präteritum, pytanie pośrednie z ob, wo</p>	<p>z historii Niemiec</p>	<p>lub planowanie pobytu gości w ramach wymiany młodzieży, prezentacja miasta</p>
<p>Telewizja i reklama</p>	<p>Proponowanie sposobu spędzania czasu, przyjmowanie i odrzucanie propozycji, wyrażanie opinii o programach telewizyjnych i reklamach, przedstawianie ulubionych audycji telewizyjnych i reklam, argumentowanie, omawianie zestawienia statystycznego, pisanie tekstów reklamowych, rozmowa o szkodliwości telewizji</p>	<p>czasowniki zwrotne, zaimki pytające, rekcja wybranych czasowników, stopniowanie i odmiana przymiotnika, zdania z obwohl</p>	<p>Stacje telewizyjne w Niemczech</p>	<p>lista przebojów telewizyjnych lub reklama ulubionego programu</p>
<p>Podróże w przeszłość i przyszłość</p>	<p>Opisywanie zdarzeń z przeszłości, opowiadanie historii z przeszłości, przewidywanie, porównywanie dawnych i obecnych zwyczajów związanych z różnymi dziedzinami życia</p>	<p>czas przeszły Plusquamperfekt, zdania czasowe z wenn, während, nachdem, czas przyszły Futur</p>		
<p>Pogoda, środowisko</p>	<p>Opisywanie pogody, wyrażanie opinii o pogodzie i możliwościach spędzenia wolnego czasu, rozmowa o zanieczyszczeniu środowiska i możliwościach jego ochrony</p>	<p>strona bierna, zaimek względny</p>	<p>Ochrona środowiska w Niemczech, organizacje zajmujące się ochroną środowiska</p>	<p>opracowanie haseł propagujących ochronę środowiska, fotoreportaż z akcji "sprzątania Ziemi"</p>
<p>Marzenia, uczucia</p>	<p>Wyrażanie życzeń, uczuć, pisanie pamiętnika, opowiadanie o marzeniach, interpretowanie snów,</p>	<p>tryb przypuszczający Konjunktiv II, czas. zwrotne, rekcja czasowników</p>		<p>prezentacja przedmiotów przynoszących szczęście</p>

	czytanie tekstów literackich, rozmowa o przyjaźni, miłości, szczęściu			
Ulubione filmy i książki	Opisywanie zdarzeń, opowiadanie historii i przygód, opowiadanie o książkach, filmach, ulubionych autorach, pisanie życiorysów	przyimki z celownikiem, biernikiem, spójniki und, doch, oder, aber, denn, da, bevor, zaimek względny, imięstów bierny, konstrukcja bezokolicznikowa z zu	Pisarze niemieckiego obszaru językowego	
Technika	Wyrażanie opinii o różnych wynalazkach, nowych technologiach, wykorzystanie komputera w szkole, przewidywanie, czytanie tekstów literackich, rozumienie słuchowiska, opowiadanie historyjki obrazkowej	czas przyszły Futur, strona bierna, czas przeszły Präteritum, rzeczowniki złożone, konstrukcja bezokolicznikowa z zu, przyimki		
Niezwykłe wydarzenia	Opowiadanie historii kryminalnych, czytanie o niezwykłych wydarzeniach i opowiadanie o nich, wyrażanie opinii na temat pokazywania w telewizji przemocy	czas przeszły Präteritum czasowników modalnych, strona bierna, zdania z als ob, damit, konstrukcja bezokolicznikowa um...zu, przyimki trotz, wegen		
Minione epoki	Porównywanie dawnych i obecnych zwyczajów związanych z różnymi dziedzinami życia, czytanie tekstów literackich, analiza zestawienia statystycznego	zdania złożone ze spójnikami: so...dass, indem, je...desto, als, konstrukcja bezokolicznikowa z zu, strona bierna z czas. modalnymi, tworzenie rzeczowników złożonych	Niemcy dawniej i dziś: życie w rodzinie, praca dzieci, problemy mieszkaniowe	Historia mojej rodziny
Śmiech to zdrowie	Rozumienie dowcipów, czytanie tekstów literackich, opowiadanie historii, rozmawianie o zasadach	zdania z ohne dass, bis, seit(dem), deshalb, darum, trotzdem,	Pisarze niemieckiego obszaru językowego	

	zachowania się	tryb przypuszczający Konjunktiv II, zaimek wskazujący derselbe		
Media	Opowiadanie o możliwych źródłach informacji i własnych preferencjach, porównywanie możliwości uzyskiwania informacji dawniej i dziś, opisywanie i opowiadanie zdarzeń, przekazywanie opinii innych osób, pisanie krótkich artykułów prasowych	spójniki: entweder...oder, weder ... noch, zwar ... aber, sowohl ... als auch, sondern, zdania złożone z falls, ehe, sobald, przyimki z dopełnia-czem	Czasopisma niemieckie, system polityczny Niemiec	Gazetka szkolna,
Baśnie, legendy, utwory literackie	Opowiadanie historii, zdarzeń, wybranych baśni lub legend, rozmawianie o ulubionych pisarzach i utworach literackich, pisanie krótkich wierszy	rzeczowniki złożone, rekcja czasowników, zaimek einander	Pisarze niemieckiego obszaru językowego, baśnie i legendy niemieckie	Teatr szkolny
Święta	Opowiadanie o tradycjach świątecznych, formułowanie życzeń		Święta w Niemczech	Wieczór kolęd niemieckich

5. REALIZACJA PROGRAMU

Przedstawiony przez nas materiał nauczania powinien być traktowany elastycznie, zwłaszcza w odniesieniu do zagadnień gramatycznych.

W zależności od możliwości intelektualnych uczniów i liczby godzin, jaką nauczyciel ma do dyspozycji, oraz liczebności grupy należy zdecydować, z jaką intensywnością zajmie się on danym zagadnieniem. Konsekwencją dokonanego wyboru będzie odpowiednie przystosowanie wymagań zawartych w programie do konkretnych warunków.

5. 1. Formy pracy na lekcjach

Proponujemy następujące zastosowanie form pracy:

- praca z całą klasą - wprowadzanie nowych treści, przydzielanie zadań, wyjaśnianie wątpliwości, podsumowywanie, prezentacje wyników pracy w grupach, zabawy
- praca w grupach - zadania problemowe, projekty, gry i zabawy

- praca w parach - opracowywanie i prowadzenie dialogów, utrwalanie i sprawdzanie słownictwa, porównywanie wyników samodzielnej pracy
- praca indywidualna - wyszukiwanie informacji, formułowanie opinii, uczenie się nowego słownictwa, robienie notatek

Planując przebieg lekcji, nauczyciel nie może kierować się w wyborze form pracy jedynie chęcią uatrakcyjnienia własnych zajęć. Wybór ten musi wynikać z rodzaju zadań, jakie uczniowie otrzymują do wykonania. Należy tak planować każdą lekcję, aby stosowanie różnorodnych form pracy było uzasadnione i sprzyjało efektywnemu uczeniu się. Tylko wtedy podział na grupy czy pary nie będzie sztuką dla sztuki.

5. 2. Typy osobowości uczniów a praca lekcyjna

Postrzeganie świata i uczenie się następuje poprzez pięć zmysłów: wzroku, słuchu, czucia (kinestetyczny), węchu i smaku. Każdy z nas ma jednak jeden lub dwa dominujące systemy sensoryczne (zmysłowe), za pomocą których najlepiej przyswaja i przetwarza nowe informacje.

Załóżmy, że jesteśmy typem wzrokowca (najlepiej uczymy się, kiedy widzimy plansze, mapy, rysunki, tekst), a nauczyciel będący słuchowcem, preferuje formę wykładu i nie odwołuje się w ogóle do zmysłu wzroku. Wtedy nasza percepcja jest utrudniona. Taka sytuacja zdarza się często, gdy nauczyciel nie jest świadomy znaczenia typów osobowości w procesie edukacyjnym.

Aby uniknąć takiej sytuacji, nauczyciel powinien:

- znać swój własny system dominujący
- pomóc uczniom określić swój system dominujący
- nauczać polisensorycznie - im więcej zmysłów jest zaangażowanych, tym efektywniejsze jest uczenie się

“ Słyszałem i zapomniałem
Widziałem i zapamiętałem
Zrobiłem i zrozumiałem”

(Konfucjusz)

5. 3. Techniki rozwijania sprawności

Nasze działania mają na celu wykształcenie u uczniów kompetencji w zakresie czterech sprawności językowych: rozumienia ze słuchu, mówienia, rozumienia tekstu pisanego i pisania tekstów. Wiąże się z tym nierozzerwalnie nauczanie słownictwa, gramatyki oraz wymowy.

W procesie dydaktycznym wymienione sprawności rzadko występują odrębnie, np. czytanie tekstu jest punktem wyjścia do mówienia czy pisania.

Wymienione poniżej techniki kształtowania umiejętności ucznia odnoszą się zarówno do szkoły podstawowej, jak i gimnazjum, zróżnicowane będą jedynie wymagania stawiane uczniom na poszczególnych poziomach zaawansowania.

5. 3.1. Słuchanie

Rozumienie ze słuchu jest bardzo ważną umiejętnością prowadzącą do komunikacji językowej. Należy ją systematycznie rozwijać w oparciu o różnorodne materiały. Zrozumienie wypowiedzi rodzimego użytkownika języka jest trudne, zwłaszcza wtedy gdy słuchanie jest jedynym kanałem odbioru informacji.

Aby umożliwić uczniom rozwijanie umiejętności rozumienia ze słuchu, należy bardzo dokładnie planować przebieg ćwiczenia i formułowanie poleceń.

Przed słuchaniem uczniowie powinni być wprowadzeni w temat. Wykorzystanie w tym celu obrazka, fotografii czy tytułu wzbudzi ich zainteresowanie i ułatwi im wykonanie kolejnych zadań. Uczniowie oglądają obrazek i snują domysły dotyczące danej sytuacji, a następnie stworzone przez siebie hipotezy porównują z nagraniem.

W trakcie słuchania uczniowie będą wykonywać różne zadania w zależności od tego, czy celem ćwiczenia będzie zrozumienie **ogólne** (ogólny sens wypowiedzi), czy też **szczegółowe**.

Techniki rozwijania rozumienia ze słuchu	
Rozumienie ogólne	Rozumienie szczegółowe
<ul style="list-style-type: none">● identyfikowanie sytuacji i osób● łączenie wypowiedzi słuchanej z tekstem pisany lub obrazkiem● układanie historyjki obrazkowej	<ul style="list-style-type: none">● wyszukanie określonych informacji● podkreślenie ich w tekście, zapisanie w tabeli● odpowiedzi na pytania● korygowanie kolejności zdarzeń● rysowanie zgodnie z poleceniem (np. links in der Ecke steht ein Schrank)● poruszanie się zgodnie z poleceniem (np. geh zwei Schritte geradeaus)● uzupełnienie luk w tekście● wybór prawdziwej odpowiedzi (tak / nie, prawda / fałsz)● test wielokrotnego wyboru● robienie notatek (np. mapa poznawcza)

Po wysłuchaniu tekst może stać się punktem wyjścia do rozwijania sprawności pisania, mówienia oraz utrwalania słownictwa czy struktur gramatycznych.

Można zlecić uczniom:

- dokończenie usłyszanego tekstu
- udzielenie odpowiedzi na pytania
- opisanie sytuacji (Das Mädchen ist im Schreibwarenladen. Sie kauft ...)
- ustosunkowanie się do osób i zdarzeń (Ich glaube Monika hat Recht)
- układanie zdań z wypisanymi słowami (Ich brauche heute zwei Hefte und drei Blöcke)

 Nie ma słuchania bez konkretnych poleceń !

5. 3. 2. Mówienie

Porozumiewanie się w języku obcym jest niezwykle złożoną umiejętnością, wymagającą znajomości nie tylko słownictwa, struktur gramatycznych i poprawnej wymowy, ale również pewnych technik kompensacyjnych.

Rozwijanie sprawności mówienia obejmuje fazę ćwiczeń i fazę komunikacji. **W fazie ćwiczeń** należy dać uczniom możliwość dobrego opanowania materiału językowego, kładąc nacisk na poprawność (ćwiczenia leksykalne i gramatyczne).

W fazie komunikacyjnej natomiast najważniejsza jest skuteczność w porozumiewaniu się. Nauczyciel zachęca uczniów do mówienia, akceptując możliwość popełniania błędów.

Techniki rozwijania sprawności mówienia:

- tworzenie dialogów w oparciu o dialog modelowy, obrazek
- omawianie zestawienia statystycznego, np. Wie viel sehen deutsche Jugendliche fern? (Ping Pong 2, str. 84)
- uzupełnianie luk informacyjnych (uczniowie pracujący w parach otrzymują różne informacje, muszą się nimi nawzajem wymienić)
- formułowanie krótkiej wypowiedzi (np. opowiadanie o rodzinie, hobby itp.)
- powtarzanie krótkich dialogów (Leihst du mir dein Fahrrad? - Ja, klar.)
- formułowanie pytań i odpowiedzi na określony temat do podanych haseł np. "Schule"
 - (U1 : Wie viele Stunden Deutsch hast du in der Woche?
 - U2: Drei.
 - U1: Welche Fremdsprachen lernst du?
 - U2: Englisch und Spanisch)
- tworzenie hipotez (nauczyciel prezentuje fragment obrazka, uczniowie opisują to, co widzą i tworzą hipotezy na temat nie odkrytych jeszcze części obrazka)
- gry i zabawy językowe np. "Koffer packen"
 - U1 mówi : Ich packe meinen Koffer und nehme eine rote Hose mit,
 - U2 powtarza powyższe zdanie i dodaje następne itp.

Kwartet (uczniowie sporządzają zestaw kart zawierających określone słowa). Cztery karty tworzą jedną całość np. nazwy części garderoby, artykułów spożywczych czy przyborów szkolnych. Uczniowie po kolei proszą o interesujące ich karty:

U1: Gib mir das Kleid!
U2: Tut mir leid, aber ich habe keins.
U2: Gib mir den Füller!
U3: Bitte!

Wygrywa uczeń, który zbierze najwięcej kwartetów.

Pantomima - odgadywanie prezentowanych czynności
Jeden z uczniów (U1) prezentuje czynność, pozostali zgadują zadając pytania:

U2 : Lernst du? U1: Nein.
U3: Liest du? U1: Ja.

Przeczytany tekst może być materiałem wyjściowym do ćwiczenia różnych sprawności.

Nauczyciel może zlecić uczniom:

- napisanie odpowiedzi na pytania
- uzupełnienie luk w tekście
- napisanie streszczenia
- dopisanie dalszego ciągu lub innego zakończenia
- wyrażenie opinii
- odgrywanie ról bohaterów tekstu
- przetwarzanie tekstu na inny gatunek lub zmiana osoby narratora

5. 3. 4. Pisanie

Pisanie traktujemy jako odrębną sprawność językową, która może okazać się niezbędna w kontaktach międzyludzkich (np. wymiana korespondencji listowej, elektronicznej). W celu rozwijania sprawności pisania można zlecać uczniom:

- opracowanie krótkich tekstów (list, zaproszenie, ogłoszenie, opis, komunikat, lista przedmiotów, hasła reklamowe, rymowanki)
- wypełnienie formularza, tabeli
- formułowanie ogłoszeń (das schwarze Brett)
- zredagowanie życiorysu znanej osoby

Na lekcjach języka obcego pisanie jest także instrumentem wspierającym rozwój innych umiejętności, np. mówienia. W tym przypadku prowadzenie rozmów w różnych sytuacjach komunikacyjnych będzie poprzedzone pisemnym zredagowaniem przez uczniów dialogu.

Pisanie sprzyja lepszemu zapamiętywaniu, zwłaszcza w przypadku wzrokowców stanowiących zazwyczaj większość grupy. Celowe jest więc zlecenie uczniom zapisywania słów, zwrotów oraz sporządzania notatek.

5. 3. 5. Gramatyka

Znajomość gramatyki nie może być celem samym w sobie. Powinna ona umożliwić uczniom sprawne porozumiewanie się dzięki wykorzystaniu struktur gramatycznych adekwatnych do sytuacji komunikacyjnej.

Uczniowie powinni poznawać język obcy w sposób jak najbardziej naturalny. Dlatego należy ograniczać wprowadzanie terminologii gramatycznej do takich pojęć, które dzieci mogą powiązać z poznanymi zagadnieniami gramatyki języka ojczystego. Przy opracowywaniu rozkładu materiału dobrze więc będzie porozumieć się z polonistą.

Materiał gramatyczny można wprowadzać w dwojaki sposób: **metodą indukcyjną lub metodą dedukcyjną.**

Metoda indukcyjna charakteryzuje się tym, że uczniowie analizując tekst rozpoznają nową strukturę gramatyczną i sami formułują odpowiednią regułę. Metoda ta sprzyja samodzielnemu myśleniu uczniów i rozwija w nich twórcze podejście do problemów. Samodzielnie odkryte reguły dłużej pozostaną w pamięci.

Dla wielu uczniów taki sposób pracy na lekcji stanowić może źródło satysfakcji z odkrywania nowej wiedzy i wzmacniać w nich poczucie własnej wartości.

Metoda dedukcyjna polega na wprowadzaniu gotowych reguł, ćwiczonych

następnie na przykładach. Jest ona szczególnie przydatna w przypadku uczniów analityków, którzy chętnie uczą się języka w oparciu o jego strukturę, gdyż to ułatwia im rozwiązywanie problemów językowych i wiązanie nowej wiedzy z tym, czego nauczyli się wcześniej.

Uzasadnione jest więc stosowanie obydwu metod, ale w przypadku uczniów szkoły podstawowej bardziej efektywne jest podejście indukcyjne, ponieważ dzieci w tym wieku nie są jeszcze w stanie poruszać się w sferze pojęć abstrakcyjnych.

Techniki nauczania gramatyki

Uczniowie

- szukają w tekście odpowiednich form gramatycznych
- uzupełniają brakujące części tabel
- uzupełniają zdania, wyrazy (np.: czasowniki brakującymi końcówkami)
- budują zdania z podanych wyrazów
- dopasowują do siebie fragmenty zdań
- dopasowują karty (gry pamięciowe typu "memory" - essen + gegessen)
- przekształcają zdania
- wybierają prawidłowy wariant odpowiedzi

5. 3. 6. Słownictwo

Uczniowie powinni uczyć się słówek w szkole, poznając i ćwicząc różnorodne techniki zapamiętywania:

- przyporządkowywanie polskich znaczeń słowom niemieckim
- grupowanie wyrazów według rodzaju gramatycznego
- graficzne przedstawianie znaczenia słów
- gry i zabawy (kwartet, memory, bingo)
- przyporządkowywanie słów do przedmiotów
- sporządzanie kart do nauki słówek
- uzupełnianie krzyżówek
- odczytywanie i tworzenie rebusów
- kojarzenie słów z obrazem (np. w celu zapamiętania rodzajników wprowadzamy rzeczowniki der Baum, die Wolke, das Wasser i od tej pory wszystkie wyrazy rodzaju męskiego wieszamy na drzewie, rodzaju żeńskiego porywa ze sobą olbrzymia chmura, a rzeczowniki wyrazu nijakiego pływają w wodzie)

steigen

5. 3. 7. Wymowa

Fonetyka powinna stać się integralną częścią procesu dydaktycznego, ponieważ łatwiej jest zapobiegać błędom niż je potem korygować. Należy od pierwszej lekcji zwracać uczniom uwagę, że niewłaściwa wymowa lub zły akcent mogą zakłócić komunikację lub wręcz uniemożliwić zrozumienie wypowiedzi.

Ćwiczenia fonetyczne kojarzą się najczęściej z treningiem wymowy pojedynczych głosek, tymczasem o poprawności komunikacyjnej świadczy prawidłowa intonacja w dłuższych tekstach.

Uczniowie powinni ćwiczyć:

- właściwą intonację
- akcent wyrazowy
- wymowę poszczególnych głosek (alfabet), wymowę długich i krótkich samogłosek

Do ćwiczeń fonetycznych można wykorzystać następujące techniki:

- podkreślanie, zaznaczanie odpowiednich głosek
- grupowanie wyrazów według głosek (np. Land, Rand, Sand, Wand)
- zaznaczanie usłyszanego słowa (np. bitten - bieten)
- zaznaczanie, wystukiwanie akcentu wyrazowego
- zaznaczanie w zdaniu akcentowanego wyrazu
- zaznaczanie melodii zdania

Do ćwiczeń fonetycznych można wykorzystać:

- teksty
- ćwiczenia gramatyczno-leksykalne
- nagrania
- piosenki (np. "Laurentia", "Auf der Mauer auf der Lauer")
- rymowanki
- gry językowe
- scenki odgrywane przez uczniów

Osadzenie ćwiczeń fonetycznych w konkretnych sytuacjach komunikacyjnych i różnych fazach lekcji może uczynić naukę bardziej efektywną, interesującą i przyjemną.

5. 3. 8. Ortografia

Nauczanie ortografii jest nierozzerwalnie związane z pisaniem. Systematyczna korekta i analiza błędów powinna być wskazówką do dalszych ćwiczeń. Istotnym zagadnieniem jest również prawidłowa interpunkcja.

- Uczniowie
- uzupełniają krzyżówki
 - uzupełniają luki w wyrazach
 - zapisują usłyszane słowa
 - identyfikują wyrazy w ciągu liter
 - piszą dyktanda i korygują sobie nawzajem błędy

5. 4. Integracja międzyprzedmiotowa

Zadaniem nauczycieli we współczesnej szkole jest takie przekazywanie treści nauczania, aby uczniowie umieli postrzegać świat w sposób całościowy.

Kiedy tylko jest to możliwe należy więc koordynować realizację treści programowych różnych przedmiotów, stwarzając uczniom okazję do kompleksowego uczenia się.

Niezbędne jest tu jednak porozumienie i współdziałanie nauczycieli uczących daną klasę. W naszym programie proponujemy zintegrowanie wybranych treści nauczania języka niemieckiego z innymi przedmiotami.

Przykład: Przeprowadzenie wspólnie z nauczycielem wychowania fizycznego dnia sportu. Dokładny opis naszej propozycji znajdziecie Państwo w "Uwagach o realizacji programu".

W szkole podstawowej proponujemy zintegrowanie treści nauczania języka niemieckiego z programami:

1. Przedmiotów :

- sztuka (muzyka) - wybrane fakty z życia znanych kompozytorów niemieckojęzycznych
- słuchanie popularnych utworów
- przyroda - pory roku
- państwa niemieckojęzyczne i ich stolice
- czytanie mapy
- krajobrazy Niemiec

2. Ścieżek edukacyjnych:

- prozdrowotnej - organizacja nauki i aktywnego wypoczynku
- ekologicznej - rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska
- czytelniczej - przygotowanie do świadomego korzystania ze środków masowego przekazu
- kształcenie umiejętności poszukiwania i korzystania z różnych źródeł informacji

W gimnazjum proponujemy zintegrowanie treści nauczania języka niemieckiego z programami:

1. Przedmiotów:

- historia - historia powojenna Niemiec
- wiedza o społeczeństwie - ustrój polityczny Niemiec
- wychowanie do życia w rodzinie
- relacje międzyosobowe (przyjaźń, miłość)
- geografia - kształtowanie w uczniach poczucia odpowiedzialności za środowisko
- kształtowanie poszanowania innych narodów
- technika - prezentacja wybranych wynalazców i wynalazków
- wykorzystanie komputera w nauce

2. Ścieżek edukacyjnych:

- prozdrowotnej - układanie zdrowych jadłospisów
- uświadamianie uczniom konieczności aktywnego wypoczynku
- ekologicznej - rozwijanie wrażliwości na zagrożenia środowiska
- podejmowanie działań ekologicznych w najbliższym otoczeniu
- czytelniczej - przygotowanie do korzystania z różnych źródeł informacji (słowniki, publikacje) przydatne w opracowywaniu prac projektowych, rozwijanie wiedzy o komunikowaniu się ludzi poprzez media
- ukazywanie języka reklam
- uświadamianie uczniom roli środków przekazu
- zapoznanie z procesem produkcji w mediach
- przygotowanie przedstawienia teatru szkolnego
- regionalnej* - związki elementów kultury regionalnej z kulturą niemiecką (*w tych regionach kraju, gdzie takie związki istnieją)
- europejskiej - kształtowanie postawy otwartości i dialogu

- wobec innych kultur (uprzedzenia i stereotypy)
- wskazywanie form i możliwości współpracy młodzieżowej
- rozumienie problematyki pojednania między Polską i Niemcami

5. 5. Strategie uczenia się

Jest to nowe zagadnienie w polskim systemie edukacyjnym. Przez lata nauczaliśmy nowych treści, nie wyposażając uczniów w umiejętność efektywnego uczenia się. W konsekwencji uczyli się oni intuicyjnie, nie znając optymalnego dla siebie sposobu przyswajania wiedzy. To właśnie brak znajomości własnego typu osobowości i strategii uczenia się w wielu przypadkach leży u podstaw niepowodzeń szkolnych.

Zreformowana szkoła stawia przed wszystkimi nauczycielami **zadanie nauczania, jak się uczyć.**

Uczeń powinien umieć:

- przyswajać informacje
- przypominać je sobie
- organizować je w sposób umożliwiający ich stosowanie

O wielu strategiach uczenia się wspominaliśmy, omawiając techniki rozwijania poszczególnych sprawności językowych. Chcielibyśmy w ten sposób zaakcentować konieczność połączenia treści nauczania ze sposobami ich przyswajania. Istotne wydaje nam się przygotowanie ucznia do samodzielnego wykorzystywania następujących technik:

- asocjogramy - technika polegająca na zebraniu pojęć kojarzących się uczniowi z danym hasłem (np. nauczyciel pisze na tablicy słowo "Schule", a uczniowie podają swoje skojarzenia - Lehrer, Radiergummi, Sport, Pause itd.)

- burza mózgów - służy zebraniu możliwie wielu pomysłów; na lekcji języka obcego musi bazować na znanym uczniom słownictwie (np. przygotowując projekt "Unsere Stadt" zbieramy propozycje uczniów dotyczące obiektów naszego miasta godnych zwiedzenia)

Uwaga! Podczas zapisywania propozycji nie należy ich wartościować!

- mapa poznawcza (mind map) - uczniowie porządkują informacje, notują najistotniejsze hasła wiążąc je ze sobą. Dla przykładu mind map do tekstu Mein Lieblingsprogramm - Ping Pong 2 str. 91)

Uczniowie, kreśląc mapę poznawczą, uczą się aktywnie czytać bądź słuchać i robić notatki. Technika ta bardzo wspomaga proces zapamiętywania.

- tabele - uczniowie grupują wyrazy w celu lepszego ich zapamiętania (np. grupowanie rzeczowników w zależności od ich rodzaju gramatycznego)
- wykresy - uczniowie interpretują informacje przedstawione w formie graficznej (np. system szkolnictwa w Niemczech) lub sporządzają podobny schemat (np. systemu szkolnictwa w Polsce)
- plakaty - forma prezentacji wyników pracy w grupach (np. do tematu "Ist Fernsehen für Kinder schädlich?" - argumenty za i przeciw), pozostawienie plakatów w klasie i odwoływanie się do nich na kolejnych lekcjach pomoże uczniom zapamiętać zebrane informacje
- wizualizacja poprzez stosowanie kolorowych kartek, wyróżnianie tekstu kolorem

6. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

6. 1. Osiągnięcia uczniów w zakresie sprawności językowych

Sprawności	Po II etapie kształcenia (po szkole podstawowej)	Po III etapie kształcenia (po gimnazjum)
Słuchanie	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozumie ogólny sens prostych sytuacji komunikacyjnych, rozumie proste polecenia nauczyciela ● wyszukuje istotne informacje w niezbyt skomplikowanych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozumie sens wypowiedzi rodzimych użytkowników języka w zakresie znanych mu tematów ● wyszukuje dokładniejsze informacje ● rozumie z kontekstu sens wypowiedzi zawierającej nieznanne mu elementy (np. konstrukcje gramatyczne)
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> ● potrafi zadawać proste pytania i udzielać na nie odpowiedzi ● wypowiada się w kilku zdaniach na znane tematy ● prowadzi krótkie rozmowy ● poprawnie wymawia poznane słowa 	

Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> ● rozumie proste, krótkie teksty ● znajduje potrzebne informacje ● rozumie sens dłuższych tekstów w obrębie znanych mu tematów ● posługuje się słownikiem dwujęzycznym 	<ul style="list-style-type: none"> ● buduje krótkie i płynne wypowiedzi dotyczące omawianych tematów wyrażając teraźniejszość, przeszłość i przyszłość ● inicjuje i prowadzi proste rozmowy ● potrafi przekazywać treść wypowiedzi innych osób i ustosunkowywać się do nich ● stosuje normy fonetyczne
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> ● potrafi napisać krótki komunikat, pocztówkę, list, ogłoszenie, zaproszenie, listę (np. artykułów spożywczych) ● poprawnie zapisuje znane mu słowa 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozumie dłuższe teksty o wyższym stopniu trudności - wypowiedzi i teksty narracyjne ● rozumie sens tekstu zawierającego nieznanne mu elementy i potrafi wybrać z niego pożądane informacje ● potrafi napisać rymowaną, krótki list, notatkę, streszczenie, historyjkę ● opisuje osoby, miejsca, przedmioty, obrazek ● sporządza notatkę z wypowiedzi innych osób ● prawidłowo stosuje zasady ortografii

6. 2. Katalog środków językowych

Po zakończeniu poszczególnych etapów edukacyjnych uczniowie powinni aktywnie posługiwać się określonymi zwrotami. Prezentujemy je w poniższej tabeli:

Katalog środków językowych	
Po II etapie edukacyjnym (szkoła podstawowa)	Po III etapie edukacyjnym (gimnazjum)
Nawiązywanie kontaktu	
<ul style="list-style-type: none"> - Hallo! Grüß dich! Guten Tag! - Ich bin Peter und du? Wer bist du? - Wie geht`s? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hallo! Bist du neu hier?
Zakończenie kontaktu	
<ul style="list-style-type: none"> - Tschüs! Auf Wiedersehen! Bis später! 	<ul style="list-style-type: none"> - Bis nachher!
Rozpoczęcie rozmowy	
<ul style="list-style-type: none"> - Spielst du Fußball? 	<ul style="list-style-type: none"> - Komm doch mal her! - Entschuldigen Sie bitte, können Sie mir sagen ... - Du, Klaus, du hast mir etwas versprochen. - Was machst du wenn ...?
Podtrzymywanie rozmowy	
<ul style="list-style-type: none"> - Aha, sehr interessant - Warum das denn? - Wie findest du? Gefällt es dir? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hast du eine Ahnung, ob wir heute ..? - Und wo ist das Problem? - Aber was soll ich denn machen? - Bist du dafür oder dagegen? Was hast du denn dagegen? - Was sagst du da? - Wie wäre es mit ...?
Wyrażanie bądź niewyrażanie zgody	
<ul style="list-style-type: none"> - Ja, klar, ist gut Mama. - Ja, das geht. - Nein, tut mir leid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Na gut! Wenn du meinst! - Meinetwegen! - Wenn's unbedingt sein muss!
Sygnalizowanie zainteresowania	
<ul style="list-style-type: none"> - Was ist denn los? 	<ul style="list-style-type: none"> - Was ist denn mit dir los?
Sygnalizowanie niezrozumienia	
<ul style="list-style-type: none"> - Wie bitte? 	<ul style="list-style-type: none"> - Wie bitte, ich habe Sie nicht verstanden.

Wyrażanie zdziwienia

- Wirklich?- Spinnst du?- Was, du kannst nicht Fußball spielen?- Na, so was!	- Das darf doch nicht wahr sein!- Das ist doch nicht möglich!- Das gibt es doch nicht!- Unglaublich! Unmöglich!- Das kann ich gar nicht glauben!- Was machen Sie denn noch hier?

Wyrażanie emocji

- Es freut mich!	- Ich bin sauer auf dich!- Ich habe solche Angst!

Wyrażanie podziękowania

- Danke!	- Vielen Dank!- Ich bedanke mich herzlich!

Wyrażanie prośby

- Lass mal sehen!- Komm doch, bitte!	- Entschuldigen Sie bitte, gibt es hier ..?

Przepraszanie usprawiedliwianie się

- Entschuldigung!- Oh, entschuldige, das habe ich ganz vergessen!	- Das tut mir leid. Das habe ich nicht gewollt.

Wyrażanie aprobaty / dezaprobaty

- Richtig! Super! Toll! Du hast Recht!- Das ist doch Spitze!- Das ist lustig!- Ja, das stimmt.- Ja, das glaube ich auch.- Ach, ist das langweilig, uninteressant, doof!- Nein. Nicht so sehr. Überhaupt nicht.- Das mache ich nicht.- Das möchte ich nicht.- Das glaube ich nicht.	- Es ist doch Wahnsinn!- Ist doch mir egal!- Macht doch mir nichts aus!
- Ach nein, lieber nicht!- Quatsch! |
|---|---|

Wyrażanie opinii

- Das ist aber interessant!- Das gefällt mir aber gut!	- Du hast aber ein tolles Motorrad!- Ich bin dafür / dagegen.- Ich bin davon überzeugt, dass ...- Ich bin sicher, dass ...- Ich werde ihr die Meinung sagen.- Das interessiert mich nicht.- Eigentlich habe ich ja keine Lust jetzt nach Hause zu fahren.

Wyrażanie życzeń	
- Ich möchte ...	- Ich möchte gern, dass ... - Ich wünsche mir, dass ...
Wydawanie poleceń	
- Lass mich in Ruhe! Schau mal! Zeig mal!	- Pass auf! - Hör endlich auf, so laut Gitarre zu spielen!
- Mach doch die Musik leiser! - Du sollst die Musik leiser machen!	- Versuch doch mal!
- Überleg doch mal!	- Tu doch was! - Sag doch was!

6. 3. Diagnozowanie umiejętności ucznia

Nasz program zakłada, że nauka języka niemieckiego w gimnazjum będzie kontynuacją nauczania w szkole podstawowej. Jakkolwiek ramowy plan nauczania MEN-u przeznaczony dla II etapu edukacyjnego określoną liczbą godzin, może się zdarzyć, że w niektórych szkołach na naukę języka niemieckiego zostaną dodatkowo wykorzystane godziny pozostające w dyspozycji dyrektora.

Proces dydaktyczny w poszczególnych placówkach przebiegać więc może w zróżnicowanych warunkach. Jeżeli uwzględnimy ponadto różnice w rozwoju intelektualnym dzieci i w liczebności klas, należy przypuszczać, że uczniowie rozpoczynający naukę w gimnazjum będą prezentować różny poziom znajomości języka. Dlatego ważne jest, aby nauczyciel na początku zdiagnozował umiejętności uczniów i właściwie zaplanował dalszą naukę.

Proponujemy przeprowadzenie wstępnego testu składającego się z trzech części. Poszczególne części wyznaczają poziom zaawansowania językowego uczniów.

Test A - obejmuje materiał gramatyczno-leksykalny zawarty w rozdziałach 1- 4 Pingpong 1.

Test B - obejmuje materiał gramatyczno-leksykalny zawarty w rozdziałach 4-8 Pingpong 1.

Test C - obejmuje materiał gramatyczno-leksykalny zawarty w rozdziałach 1-2 Pingpong 2.

Testy można ocenić zgodnie z zaproponowaną przez nas skalą procentową (patrz Ocenianie) przyznając 1 punkt za każde poprawnie wykonane zadanie z ćwiczeń oznaczonych cyfrą I oraz po 2 punkty za odpowiedzi na pytania.

Jeżeli uczniowie poradzą sobie z trzema częściami testu, oznacza to, że materiał jest im znany i nauczyciel może powtórzyć te zagadnienia, które sprawiały trudność.

Jeżeli natomiast większość uczniów nie zna zagadnień ujętych w teście w częściach B czy C, należy wrócić do nich, wyrównując poziom w danej grupie lub dokonać właściwego podziału na grupy pod względem zaawansowania.

A.

I. Uzupełnij zdania.

1. Er kommt Österreich.
2. du Englisch?
3. wohnt in Hamburg?
4. Sieben + dreizehn ist
5. Ich gehe ins Kino. du mit?
6. Ich Fußball spielen.
7. Er spielt Freitag Volleyball.
8. mich in Ruhe! Ich arbeite.
9. ist deine Telefonnummer?
10. Mein Onkel bei Fiat.
11. Mein Vater und meine Mutter sind meine
12. Mein Füller nicht.
13. bitte an die Tafel!
14. Was ihr am Wochenende?
15. Möchtest du ein Brötchen? Nein, danke ich habe keinen
16. ist es jetzt? Es ist gleich 10 Uhr.
17. Ist das Tochter, Frau Müller?
18. Mutti, ich ins Kino gehen?
19. Im Sommer fahre ich Italien.
20. gehst du ? In den Park.

II. Odpowiedz na pytania!

1. Wie geht es dir ?
2. Wie alt ist dein Vater ?
3. Was ist dein Lieblingsfach?
4. Hast du Geschwister?.....
5. Was trinkst du gerne?.....

B.

I. Uzupełnij zdania.

1. Ich fahre mit dem Bus Stadt.
2. Am 1. September die Schule wieder an.
3. er Bücher gern?
4. Wo du deine Freunde? Ich treffe sie immer in der Schule,
5. Wohin gehen sie ? Hause.
6. Wann rufst du mich ?
7. Tag ist heute?
8. Martin! Vielen Dank für deinen Brief.
9. Kommst du heute. Nein, mir leid.
10. Hast du meinen Kugelschreiber? Nein, ich habe nicht.
11. In unserem Klassenzimmer viele Blumen.
12. Kann hier laut sprechen?
13. Im gehen wir Ski fahren.
14. Hast du kein Geld? ich habe noch ein paar Mark.

15. Monika ist als ich.
16. Ich springe am..... und ich laufe am
17. Er Fußball spielen, aber sein Bein tut weh.
18. Warum bist du gestern nicht zu Hause
19. Hast du den Brief schon
20. Wir heute in der Schule viel gelernt.

II. Odpowiedz na pytania.

1. Was machst du am liebsten?
2. Was stört dich an Menschen?
3. Wie findest du deinen Freund?
4. Was ist dein Hobby?
5. Was hast du gestern gemacht?

C

I. Uzupełnij zdania.

1. Meiner Meinung ist Tennis langweilig.
2. Woher hast du das Geld? Ich habe meine Bücher
3. Ich habe meinen Koffer noch nicht
4. Ich habe meine Tasche ? Hast du sie gesehen?
5. Was hat deine Mutti gesagt? Sie sagt, ich besser lernen.
6. gehört das Buch?
7. Wann du heute aufgestanden?
8. dir mein neues Fahrrad? Ja, es ist super!
9. meinem Bett hängt ein Poster.
10. Wo sind denn meine Bücher? Sie liegen doch auf Tisch.
11. Den Cassettenrecorder habe ich von Großeltern bekommen.
12. Guten Tag, ich möchte eine..... nach Berlin.
13. Hat euch das Mittagessen ?
14. Möchtet ihr noch etwas sagen? Nein, nichts
15. Warten Sie! Ich helfe
16. meinen Taschenrechner gehe ich nie zur Schule.
17. Peter hat gesagt, er am Wochenende keine Zeit hat.
18. hast du die Bücher gestellt? In den Schrank.
19. Stell vor, ich habe gestern im Kino unseren Klassenlehrer gesehen.
19. Das war ein Fehler Lehrers.

II. Odpowiedz na pytania.

1. Was schenkst du deinem Freund zum Geburtstag?
2. Warum gehst du zum Arzt?
3. Wie sieht dein Zimmer aus?
4. Wie hilfst du deinen Eltern?
5. Wohin fährst du im Sommer?

7. OCENIANIE

7. 1. Założenia

7. 1. 1. Podejście do błędów

W naszym kręgu kulturowym słowo "błąd" ma zabarwienie negatywne. Wprawdzie w języku polskim funkcjonuje powiedzenie "uczyć się na błędach", jednak zbyt często właśnie szkoła jest miejscem, w którym czyha się na potknięcia, gdzie za błędy ucznia spotykają przykre konsekwencje. A przecież błędy wskazują deficyty i braki ucznia. Poza tym są one wynikiem aktywności ucznia - tylko ten kto nic nie robi, nie popełnia błędów. A więc:

- uznajmy prawo ucznia do błędów, jako nieodłącznego i naturalnego elementu procesu uczenia się
- analizujmy błędy, by zyskać wskazówkę do dalszej pracy
- dajmy uczniowi okazję do uczenia się na błędach, np. poprzez korektę zdań z prac uczniowskich

7. 1. 2. Funkcja diagnostyczna i wychowawcza ocen

Ocenianie jest nieodłącznym elementem procesu dydaktycznego i jako taki powinno być dokładnie zaplanowane.

Reforma edukacji zakłada wprowadzenie w każdej szkole wewnątrzszkolnego systemu oceniania i klasyfikacji. System ten powinien być próbą uzgodnienia, zwłaszcza między nauczycielami tego samego przedmiotu, wymagań oraz kryteriów i form oceniania.

Uczeń uzyska wtedy bardziej obiektywną ocenę swoich umiejętności.

Istotne jest, aby przyjęty system oceniania pełnił funkcję diagnostyczną i wychowawczą. Oznacza to, że ocena będzie:

- dla ucznia czytelną informacją o tym co wie i umie
- czynnikiem motywującym ucznia do pracy i samodzielnego planowania własnego rozwoju
- dla rodziców informacją o postępach dziecka
- dla nauczyciela wskazówką, jak planować i udoskonalać proces dydaktyczny

Obydwie funkcje oceny będą spełnione, jeżeli zaproponujemy uczniowi możliwość prowadzenia samooceny oraz wprowadzimy jasny system oceniania w oparciu o zrozumiałe kryteria

7. 1. 3. Samoocena ucznia

W trakcie procesu dydaktycznego uczeń powinien nabyć umiejętność trafnej samooceny poprzez systematyczne śledzenie nabywania kompetencji. Możliwym do zastosowania na lekcjach języka niemieckiego sposobem samooceny jest sporządzanie przez ucznia listy umiejętności. Umożliwimy mu wykonanie tego zadania, precyzyjnie formułując cele lekcji i zapisując je w temacie, np. *Ich kann mich vorstellen. Ich nenne Gegenstände in meinem Zimmer.*

Zestawienie takiej **listy umiejętności** po zrealizowaniu zamierzonej partii materiału mobilizuje ucznia do skonfrontowania tego co umie, z tym co powinien być opanować.

Lista taka może wyglądać następująco:

Umiem :	+	?	-
1. Przedstawić się			
2. Pozdrawiać			
3. Zawierać znajomość			
4. Wymienić kraje niemieckojęzyczne i kilka najważniejszych miast w każdym z nich			
5. Podać wiek			
6. Podać numer telefonu			
7. Wyrażać życzenia			
8. Przeprowadzać wywiad z nowo poznanymi osobami			

Uwaga!

Listę taką można sporządzać w języku niemieckim lub polskim, zależy to od stopnia zaawansowania językowego uczniów.

7. 2. Ocenianie bieżące

Ocenianie bieżące pełni bardzo ważną rolę w procesie dydaktycznym. Jego istotą jest systematyczne zbieranie informacji o stopniu opanowania przez ucznia poszczególnych treści nauczania.

W przypadku języka obcego ocenianie obejmuje wszystkie sprawności językowe, a także aktywność ucznia na lekcji, systematyczne i staranne wykonywanie prac domowych i innych zadań.

Ocenianie bieżące może odbywać się w oparciu o skalę ocen 1-6 lub inny system, np. punktowy. Nasz program przewiduje wykorzystanie obowiązującej obecnie skali ocen.

Oceny cząstkowe umożliwiają uczniowi śledzenie własnych postępów, wskazują konieczność uzupełnienia braków. Wystawianie ocen powinno opierać się o czytelne i wcześniej podane kryteria. Należy umieścić je w pracowni językowej w widocznym miejscu, aby nauczyciel mógł się do nich odwoływać, a uczniowie uczyli się samooceny.

Zamieszczone poniżej kryteria opieramy na naszych doświadczeniach sprawdzonych w praktyce szkolnej.

7. 2. 1. Kryteria oceniania wypowiedzi pisemnych i ustnych:

Ocena	Zgodność z tematem / stopień wyczerpania tematu	Poprawność
5	uwzględnia wszystkie elementy polecenia, odpowiada wyczerpująco, w pracach pisemnych uwzględnia limit słów	buduje spójną wypowiedź, opanował duży zakres słownictwa, wykorzystuje złożone struktury, popełnia sporadyczne i drobne błędy
4	uwzględnia wszystkie elementy polecenia, na niektóre elementy polecenia odpowiada mniej wyczerpująco, uwzględnia w pracach pisemnych limit słów	buduje spójną wypowiedź, opanował duży zakres słownictwa, wykorzystuje złożone struktury, popełnia nieliczne błędy

3	wypowiada się wyczerpująco na niektóre tematy, w pracach pisemnych nie uwzględnia limitu słów	formułuje niezbyt spójną wypowiedź, wykorzystuje proste struktury, popełnia mało błędów
	wykonuje niektóre polecenia, odpowiada wyczerpująco	formułuje dość spójną wypowiedź, wykorzystuje proste struktury, popełnia bardzo liczne, istotne błędy
	wypełnia wszystkie polecenia, odpowiada niewyczerpująco	jeden z 2 powyższych wariantów
2	wypełnia polecenia częściowo, w wypowiedzi zawiera znikomą ilość informacji	ograniczony zasób słownictwa i struktur, bardzo poważne błędy zaburzające komunikację
1	prezentuje wypowiedzi nie na temat lub nie udziela odpowiedzi	popełnia bardzo poważne błędy uniemożliwiające komunikację

7.2.2. Ocenianie testów

Inne umiejętności, t. j. rozumienie ze słuchu, czytanie tekstu ze zrozumieniem, znajomość zasad gramatyki oraz słownictwa można sprawdzać za pomocą testów.

Do oceniania testów w szkole podstawowej i gimnazjum proponujemy przyjęcie następującej skali:

%	ocena
45 - 59	dopuszczający
60 - 74	dostateczny
75 - 89	dobry
90 - 100	bardzo dobry

Testy powinny wszechstronnie badać daną umiejętność poprzez różnorodne, znane uczniowi techniki. Uczeń nie powinien być zaskakiwany formą testowania, z którą nigdy nie spotkał się w fazie ćwiczeń.

Obowiązkiem nauczyciela jest wcześniejsze poinformowanie ucznia o zasadach sprawdzania jego kompetencji. Informacja ta powinna zawierać:

- zakres materiału podlegającego ewaluacji
- techniki testowania
- termin (w przypadku sprawdzianów obejmujących większą partię materiału)

7. 3. Ocenianie semestralne

7. 3. 1. Średnia ważona

Na początku semestru nauczyciel informuje uczniów o zasadach wystawienia oceny końcowej. Nie może być ona średnią arytmetyczną ocen cząstkowych, ponieważ różna jest ich wartość (ciężar gatunkowy), np. ocena bardzo dobra za pracę domową ma inną wagę niż taka sama ocena z pracy klasowej. Dlatego proponujemy wykorzystanie metody tzw. średnich ważonych.

Średnia ważona opisuje "wagę" uzyskanych ocen. Najprostszy sposób obliczania średniej ważonej polega na traktowaniu poszczególnych ocen jako wielokrotności ocen elementarnych, np.

- 1) praca domowa, odpowiedź ustna z **bieżącego materiału** - 1 ocena
- 2) kartkówka, odpowiedź ustna z **niewielkiej partii materiału** - 2 oceny
- 3) praca klasowa z **większej partii materiału** - 3 oceny

Przykład:

Uczennica uzyskała w ciągu semestru następujące oceny:

bieżący materiał: 1, 3, 3, 1, 5 (x 1)

kartkówki : 4 (x 2)

praca klasowa: 2 (x 3)

$$\text{średnia ważona} = 1+3+3+1+5 + (4+4)+(2+2+2)= 27: 10= 2,7$$

słaba ocena dostateczna

Niezależnie od przyjętego w poszczególnych szkołach systemu oceniania bieżącego ocena semestralna lub końcowa powinna być (zgodnie z rozporządzeniem MEN-u z dn.19.04.99 r.) wyrażona cyfrą w skali 1-6. Aby jednak była ona bardziej czytelna, proponujemy wprowadzenie dodatkowej oceny opisowej. Zwłaszcza na zakończenie poszczególnych etapów edukacyjnych uczniowie powinni otrzymywać dokładny opis swoich umiejętności.

7. 3. 2. Ocena opisowa

Semestralna ocena opisowa (po I semestrze nauki)

Przedmiot	Język niemiecki
Imię i nazwisko	Małgorzata Jesion
Ocena	dobry
Ocena opisowa	Małgosia jest uczennicą aktywną i pracowitą. Zawsze wywiązuje się z obowiązków, choć niekiedy niezbyt starannie wykonuje prace domowe. Dobrze współpracuje w grupie, wnosi wiele pomysłów. Dobrze opanowała słownictwo, poprawnie wymawia i zapisuje większość poznanych słów. Potrafi zadawać proste pytania i udzielać odpowiedzi, czasami popełnia błędy w szyku zdania.

Ocena opisowa
Po II etapie edukacyjnym

Przedmiot	Język niemiecki
Imię i nazwisko	Małgorzata Jesion
Ocena	dobry
Ocena opisowa	<p>Małgosia jest uczennicą pracowitą. Zawsze wywiązuje się z powierzonych obowiązków. Dobrze współdziała w grupie.</p> <p>Dobrze rozumie proste sytuacje komunikacyjne, potrafi prowadzić krótkie rozmowy w zakresie poznanych tematów, popełniając przy tym drobne błędy.</p> <p>Rozumie proste, krótkie teksty.</p> <p>Potrafi poprawnie zapisać znane słowa i sformułować krótką wypowiedź pisemną, popełniając niekiedy błędy w szyku zdania i formach czasu przeszłego Perfekt.</p>

Ocena opisowa
po III etapie edukacyjnym

Przedmiot	Język niemiecki
Imię i nazwisko	Małgorzata Jesion
Ocena	dostateczny
Ocena opisowa	<p>Małgosia nie zawsze wywiązuje się z obowiązków szkolnych. Posiada umiejętności interpersonalne, dobrze współpracuje z innymi.</p> <p>Rozumie sens wypowiedzi w zakresie znanych tematów. Buduje krótkie wypowiedzi z użyciem prostych struktur, zawierające jednak istotne błędy gramatyczne (np. w odmianie czasowników).</p> <p>W swoich wypowiedziach posługuje się ubogim słownictwem. Zazwyczaj potrafi prawidłowo stosować zasady ortografii.</p>

Szanowni Państwo!

Oddając do rąk Państwa ten program mamy nadzieję, że spełni on oczekiwania i będzie pomocny w praktyce szkolnej.
Będziemy wdzięczne za wszystkie uwagi.

Życzymy powodzenia!
Autorki

Autorki programu:

Ewa Ciemnicka - absolwentka filologii germańskiej Uniwersytetu Łódzkiego, trzeci stopień specjalizacji zawodowej, dyplomowany edukator w zakresie języka niemieckiego (od 1995r.) i kształcenia dorosłych (od 1997r.), nauczycielka języka niemieckiego w I Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. R. Tice`a w Łodzi.

Urszula Boszulak - absolwentka filologii germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, trzeci stopień specjalizacji zawodowej, dyplomowany edukator w zakresie języka niemieckiego (od 1995 r.) i kształcenia dorosłych (od 1997r.), nauczycielka języka niemieckiego w XVIII Liceum Ogólnokształcącym w Łodzi.

SPIS TREŚCI

1. KONCEPCJA PROGRAMU
2. OPIS PROGRAMU
 - 2.1. Materiały dydaktyczne
 - 2.2. Użytkownicy
 - 1.2.1. Uczniowie
 - 2.2.2. Nauczyciele
 - 2.3. Wyposażenie szkoły
 - 2.3.1. Pomoce dydaktyczne
 - 2.3.2. Sposób ustawienia ławek
3. CELE NAUCZANIA
 - 3.1. Cele ogólne nauczania języka niemieckiego w szkole podstawowej
 - 3.1.1. Cele szczegółowe nauczania języka niemieckiego w szkole podstawowej
 - 3.2. Cele ogólne nauczania języka niemieckiego w gimnazjum
 - 3.2.1. Cele szczegółowe nauczania języka niemieckiego w gimnazjum
4. MATERIAŁ NAUCZANIA
 - 4.1. Kręgi tematyczne
 - 4.2. Gramatyka
 - 4.3. Proponowany układ treści nauczania w szkole podstawowej
 - 4.4. Proponowany układ treści nauczania w gimnazjum
5. REALIZACJA PROGRAMU
 - 5.1. Formy pracy na lekcji
 - 3.2. Typy osobowości uczniów
 - 3.3. Techniki rozwijania sprawności językowych
 - 1.3.1. Słuchanie
 - 1.3.2. Mówienie
 - 1.3.3. Czytanie
 - 1.3.4. Pisanie
 - 1.3.5. Gramatyka
 - 1.3.6. Słownictwo
 - 1.3.7. Wymowa
 - 1.3.8. Ortografia
 - 1.4. Integracja międzyprzedmiotowa
 - 1.5. Strategie uczenia się
6. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW
 - 6.1. Osiągnięcia uczniów w zakresie sprawności językowych
 - 6.2. Katalog środków językowych
 - 6.3. Diagnozowanie umiejętności
7. OCENIANIE
 - 7.1. Założenia
 - 7.1.1. Podejście do błędów
 - 7.1.2. Funkcja diagnostyczna i wychowawcza ocen
 - 7.1.3. Samoocena ucznia
 - 7.2. Ocenianie bieżące
 - 7.2.1. Kryteria oceniania wypowiedzi ustnych i pisemnych
 - 7.2.2. Ocenianie testów
 - 6.3. Ocenianie semestralne
 - 7.3.1. Średnia ważona
 - 7.3.2. Ocena opisowa